



## Бібліографічне оформлення наукової роботи

2012

# Список літератури

- Вивчення літератури і складання бібліографічного списку джерел – важлива частина процесу написання наукової роботи
- Список складається з сукупності бібліографічних записів, що включають описи використаних або цитованих документів
- Список літератури дозволяє визначити джерелознавську базу дослідження і скласти уявлення про наукові позиції автора
- Список розміщується після основного тексту роботи
- Кожен бібліографічний запис в списку отримує порядковий номер і починається з червоного рядка

# Список літератури

Існують різні способи угруповання документів в бібліографічних списках:

- *алфавітний* - у загальному алфавіті прізвищ авторів і назв документів
- *нумераційний* - в порядку посилання на документи в основному тексті роботи (рекомендується ВАК України)
- *систематичний* - по окремих галузях знання, питаннях і темах в їх логічній підпорядкованості
- *хронологічний* - у хронології публікації документів або хронології подій
- *по розділах роботи* - у алфавітному або хронологічному порядку
- *по видах джерел* - офіційні документи, наукова література, довідники і так далі

# Бібліографічний опис документів

- З метою правильного оформлення списку літератури необхідно знати правила бібліографічного опису документів
- Бібліографічний опис - сукупність бібліографічних відомостей про документ, його складову частину або групу документів, приведених за певними правилами і необхідних і достатніх для загальної характеристики і ідентифікації документа
- Джерелом бібліографічних відомостей є документ в цілому і насамперед його титульний лист, а при його відсутності - обкладинка
- До бібліографічного опису пред'являється ряд вимог: точність, повнота, одноманітність
- Надійність і достовірність бібліографічної інформації досягається за рахунок уніфікації і стандартизації приведення основних відомостей про документ

## Стандарти, що регламентують складання бібліографічного запису

- **ДСТУ ГОСТ 7.80:2007** Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання
- **ДСТУ ГОСТ 7.1:2006** Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання
- **ДСТУ 3582-97** Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила
- **ГОСТ 7.12-93** Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила
- **ГОСТ 7.11-78** Сокращение слов словосочетаний на иностранных европейских языках в библиографическом описании

# Структура бібліографічного запису

- Заголовок опису (прізвище автора)
- *Бібліографічний опис (БО) – основна частина бібліографічного запису*
- Класифікаційні індекси
- Предметні рубрики
- Реферат, анотація
- Шифр зберігання
- Інші елементи

# Структура бібліографічного опису

- Бібліографічний опис (БО) документа складається з фрагментів (областей опису), що приводяться в певній послідовності, містять зведення про конкретну ознаку видання, статті, патенту, електронного ресурсу. Кожна область опису відділяється умовним розділовим знаком

- Загальна схема бібліографічного опису документа в цілому:

Основное заглавие : сведения, относящиеся к заглавию / сведения об ответственности. – Сведения об издании. – Место издания : Издательство, Дата издания. – Объем. – (Основное заглавие серии; номер выпуска серии).

- Загальна схема бібліографічного опису складової частини документа:

Сведения о составной части издания // Сведения об издании, в котором помещена составная часть



# Структура і состав БО документа в цілому

Желібо Є. П. **Безпека життєдіяльності : навчальний посібник для вищих навчальних закладів / Є. П. Желібо, Н. М. Заверуха, В. В. Зацарний ; за ред. Є. П. Желібо. – 6-те вид. – К. : Каравела, 2009. – 342 с.**

Основное заглавие : сведения относящиеся к заглавию	/ Первые сведения об ответственности ; последующие сведения	Сведения об издании	Место издания : Издательство, дата издания	Объем
Область заглавия и сведений об ответственности		Область издания	Область выходных данных	Область физ. характерис тики
Область специфических сведений				



# Структура і состав БО складової частини документа (аналітичний БО)

Капустник В. А. Показники обміну сполучної тканини у хворих на вібраційну хворобу з супутнім хронічним обструктивним захворюванням легень / В. А. Капустник, О. Л. Архипкіна // Медицина сьогодні і завтра. – 2009. – N 2. – С. 64-68.

Сведения о составной части документа (название статьи, сведения об ответственности)	// Сведения об идентифицирующем документе (название журнала)	. – Сведения о местоположении составной части в документе (год, том, номер, страницы)
---	--	---



# **Приклади бібліографічного опису документів**

# Приклади бібліографічного опису

## Книги

### Одного автора

**Голованов С. О.** Всесвітня історія : навчальний посібник для студентів вузів / С. О. Голованов. – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2009. – 295 с. – (Вища освіта в Україні).

### Двох авторів

**Лісовий В. М.** Історія охорони здоров'я в Харкові : навчальний посібник / В. М. Лісовий, І. Ю. Робак ; МОЗ України, Харк. нац. мед. ун-т. – Х. : ХНМУ, 2008. – 178 с.

### Трьох авторів

**Козько В. М.** Особливості медсестринського процесу в інфектології. Сестринське спостереження за хворим : навч.-метод. посібник / В. М. Козько, Т. Г. Парафейник, Н. Ф. Меркулова ; МОЗ України, Харк. держ. мед. ун-т, Харк. базовий мед. коледж № 1. – Х., 2007. – 91 с.

# Приклади бібліографічного опису

## Книги

### Чотирьох авторів

**Гігієнічна характеристика виробничого середовища** та трудового процесу : навчальний посібник для студ. мед. вузів та лікарів-інтернів / М. П. Воронцов, М. В. Кривоносов, В. О. Коробчанський, І. С. Кратенко ; МОЗ України, Харк. держ. мед. ун-т. – Х. : ТО Ексклюзив, 2002. – 180 с.

### П`яти і більше авторів

**Перинатологія** : посібник для акушерів, неонатологів та сімейних лікарів / Б. М. Венцковський, Я. М. Вітовський, Н. І. Волошина [та ін.] ; відп. ред. Ю. Г. Антіпкін [та ін.]. – Кіровоград : Поліум, 2007. – 567 с.

### Перекладені видання

**Фаллер Д. М.** Молекулярная биология клетки : пер. с англ. / Д. М. Фаллер, Д. Шилде. – М. : Бином-Пресс, 2003. – 272 с.

**Протоколи для вагітностей** високого ризику / ред. : Д. Т. Квінан, Д. С. Хоббінс, К. У. Спонг ; пер. з англ. Т. В. Кончаківської. – К. : Фенікс, 2009. – 770 с.

# Приклади бібліографічного опису

## Багатотомні видання

### Зведений опис

**Возіанова Ж. І.** Інфекційні паразитарні хвороби : навч. посібник / Ж. І. Возіанова. – 2-ге вид. – К. : Здоров'я, 2002. – 3 т.

### Окремий том

**Возіанова Ж. І.** Інфекційні паразитарні хвороби. У 3 т. : навч. посібник / Ж. І. Возіанова. – 2-ге вид. – К. : Здоров'я, 2002. – Т. 2. – 638 с.

# Приклади бібліографічного опису

## Збірки наукових праць, матеріалів конференцій

**Проблеми** радіаційної медицини та радіобіології : збірник наукових праць. Випуск 13 / голов. ред. В. Г. Бебешко – К. : Наук. центр радіаційн. медицини АМН України, 2007. – 358 с.

**Сучасні** проблеми діагностики, лікування та профілактики артеріальної гіпертензії : матеріали наук.-практ. конф., 26 березня 2009 р. / МОН України, МОЗ України, Ін-т терапії ім. Л. Т. Малої АМН України, Харк. нац. мед. ун-т ; ред. рада : О. Я. Бабак [та ін]. – Х., 2009. – 118 с.

**Експериментальна** та клінічна ендокринологія : Фундаментальні та прикладні питання (П'яті Данилевські читання) : Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, Харків, 9-10 лютого 2006 р. / Харк. держ. мед. ун-т. – Х., 2006. – 109 с.

# Приклади бібліографічного опису

## Дисертації і автореферати

**Сірик В. О.** Зміна імунного статусу, функціональної активності ендотелію і тромбоцитів у хворих на артеріальну гіпертензію та їх корекція : дис. ... канд. мед. наук : 14.01.11 / В. О. Сірик ; Харк. нац. мед. ун-т. – Х., 2009. – 212 с.

**Дубей Л. Я.** Особливості розвитку вторинного імунодефіциту та його діагностика при гострій лімфобластній лейкемії у дітей : дис. ... д-ра мед. наук : 14.01.10 / Л. Я. Дубей ; Ін-т патології крові та трансфузійної медицини. – Львів, 2008. – 283 с.

**Захаров О. Г.** Вміст стабільних метаболітів оксиду азоту та ремоделювання лівого шлуночка серця при нефрогенній гіпертензії : автореф. дис... канд. мед. наук: 14.01.02 / О. Г. Захаров; Харк. держ. мед. ун-т. – Х., 2005. – 20 с.



# Приклади бібліографічного опису

## Законодавчі і нормативні документи

**Про** захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06.04. 2000 р. № 1645-III (із зм. і доп.) // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 22. – С. 344-352.

**Про** лікарські засоби: Закон України від 04.04.1996 р. N 123/96-ВР (із зм. і доп.) / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парламентське вид-во, 1997. – 24 с. – (Закони України).

**Медична** статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько ; М-во охорони здоров'я України, Голов. упр. охорони здоров'я та мед. забезп. м. Києва, Київ. міськ. наук. інформ.-аналіт. центр мед. статистики. – К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. – 459 с. : табл. – (Нормативні директивні правові документи).

**ДСТУ** 3008–95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. – Введ. 23.02.95. – К.: Держстандарт України, 2005. – 38 с. – (Держ. стандарти України).

# Приклади бібліографічного опису

## Патентні документи

**Пат. 81883** Україна, МПК С 21N 5/02. Поживне середовище для культивування стовбурових клітин / А. А. Сколожабський, В. М. Лісовий. – № 200703097; заявл. 23.03.07; опубл. 11.02.08, Бюл. № 3.

**Пат. 2179027** Российская Федерация, МПК А 61К 35/14. Гематоген / О. И. Кочерга. – 20000131551/14; заявл. 18.12.00; опубл. 10.02.02, Бюл. № 5.

або

**Поживне** середовище для культивування стовбурових клітин : пат. 81883 Україна : МПК С 21N 5/02 / А. А. Сколожабський, В. М. Лісовий. – № 200703097; заявл. 23.03.07; опубл. 11.02.08, Бюл. № 3.

**Гематоген** : пат. 2179027 Российская Федерация : МПК А 61К 35/14 / О. И. Кочерга. – 20000131551/14; заявл. 18.12.00; опубл. 10.02.02, Бюл. № 5.

# Приклади бібліографічного опису

## Інформаційні листи

- **Удосконалення** місцевого лікування хронічного герпетичного стоматиту (Herpes labialis): інформаційний лист про нововведення в системі охорони здоров'я № 141-2010 / І.І. Соколова, О.Г. Денисова ; ХНМУ, Укрмедпатентінформ. – К. : Укрмедпатентінформ, 2010. – 4 с.
- **Нові** можливості в профілактиці та лікуванні альвеолітів при видаленні зубів : інформаційний лист про нововведення в системі охорони здоров'я № 142-2010 / О.Ю. Стоян, І.І. Соколова, В.В. Любий, О.В. Андрусенко ; ХНМУ, Укрмедпатентінформ. – К. : Укрмедпатентінформ, 2010. – 4 с.
- **Метод** послідовної оцінки стану місцевого імунітету порожнини рота за допомогою визначення електрофоретичної активності клітин буккального епітелію: інформаційний лист про нововведення в системі охорони здоров'я № 81-2000 / В.Ф. Куцевляк, О.Г. Денисова ; ХГМУ. – К. : Укрмедпатентінформ, 2000. – 2 с.

# Приклади бібліографічного опису

## Електронні ресурси

### Локального доступу

**Богомольний Б. Р.** Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III– IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П.М. Чуєв. – 80 Min / 700 MB. – Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. – (Бібліотека студента-медика = Medical student's library : започатк. 1999 р.). – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

**Винаходи в Україні:** Національний CD-ROM [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України, Держ. департамент інтелектуал. власності, Держ. підприємство «Укр. ін-т пром. власності». – К., 2005. – № 1-12. – 2 CD-диска,.

### Віддаленого доступу

**Ходош Э. М.** Врачебная деятельность: проблемы и задачи [Электронный ресурс] / Э. М. Ходош, В. П. Кидонь // Здоров'я України. – 2006. – № 145. – Режим доступа: <http://www.health-ua.com/articles/1331.html>

**Денисов И.** Классификация вибрационной болезни [Электронный ресурс] / И. Денисов // Искусство медицины. – Режим доступа: <http://clinic.inventech.ru/professional/professional-0007.shtml>

# Приклади бібліографічного опису

## Статті з періодичних видань та збірок

**Лісовий В. М.** Навчальні науково-практичні комплекси та їх роль у підготовці спеціалістів / Володимир Лісовий // Новий колегіум. – 2008. – № 1. – С. 18-19.

**Кравец А. В.** Исторические представления о поджелудочной железе / А. В. Кравец, В. П. Кравец // Вісник Сумського державного університету. Сер. Медицина. – 2008. – № 1. – С. 26-31.

**Пасієшвілі Н. М.** Планування сім'ї в практиці сімейного лікаря / Н. М. Пасієшвілі, О. Г. Карпенко // Вклад молодих вчених в розвиток медичної науки і практики: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф ( з міжнар. участю), присвяч. пам'яті акад. Л. Т. Малої, Харків, 12 квіт. 2006 р. / Харк. держ. мед. ун-т. – Х., 2006. – С. 81-82.

**Development** and evaluation of an in vitro method for prediction of human drug absorption / Corti G., Maestrelli F., Cirri M. et al. // I. Assessment of artificial membrane composition. Eur. J. Pharm. Sci. – 2006. – № 4. – P. 346-353.

# Приклади бібліографічного опису

## Розділи, глави

**Мороз В. А.** Дерматози / А.В. Мороз // Фармацевтична енциклопедія. – К., 2005. – С. 258-259.

**Rubin Lewis I.** Легочная гипертензия / Lewis I. Rubin // Парсонз Полли Э. Секреты пульмонологии / Полли Э. Парсонз, Джон Э. Хеффнер. – М., 2004. – Гл. 40. – С. 307-311.

**Тетяна Павленко,**  
*заступник директора з  
інформаційних технологій НБ ХНМУ*



**707 72 95**  
**libr@knmu.kharkov.ua**